

תכנית אב לאגן נחל קדרון - ואדי אל נאר
مخطط عام لحوض وادي النار
KIDRON VALLEY- WADI EL NAR MASTER PLAN PROJECT

02.05.10

סיכום דיון ועדת היגוי מס' 2

הדיון התקיים בלשכת מהנדס העיר, עיריית ירושלים ב- 26.04.10

משתתפים:

ועדת ההיגוי

פרופ' ראובן לסטר – יו"ר ועדת ההיגוי
נעמי צור, אדרי' שלמה אשכול, גיל רייכמן, יעל המרמן – עיריית ירושלים
גרי עמל – רשות ניקוז ים המלח
ד"ר אמיר ארז – המשרד להגנת הסביבה
מתכנן ישראל קמחי – מכון ירושלים
אורן בלונדר, מורן דימנט – מכון פרס לשלום

צוות התכנון

אינג' מרק רנדר, הדס אבידור – אמאב, תחבורה
אדרי' ורדית צורנמל – צורנמל טורנר, שיקום סביבתי ותכנון נופי
מתכנן וגיאוגרף ישראל קמחי – מכון י"ם, אוכלוסיה וחברה
מתכנן מוחמד נכאל - תכנון קהילתי
מתכנן וגיאוגרף רם אלמוג – קיימא, הידרוגאוגרפיה, אקולוגיה ואיכות סביבה
ארכיאולוג אבנר גורן - ארכיאולוגיה ומורשת
ד"ר רובי סייבל - משפט בינלאומי
עו"ד דני לבני - מדיניות ומשפט
אדרי' אריה רחמימוב, אדרי' ליאורה מירון - ראש צוות התכנון

סדר היום של הדיון:

- א. דיון פנימי של ועדת ההיגוי בנושאי ניהול, תקציב, שיתוף פעולה וקידום הפרויקט
- ב. ראשי צוות התכנון וחברי הצוות: התקדמות התכנון, חומר רקע, פרוגרמה ראשונית ועקרונות תכנון
- ג. דיון פתוח בסוגיות תכנון מרכזיות
- ד. סיכום

להלן פרוט הנושאים שנדונו במהלך הדיון:

חלק א: דיון פנימי של ועדת ההיגוי

- א.1. פרופ' ראובן לסטר, יו"ר ועדת ההיגוי, הביע את דאגתו מקשיי התקציב של הפרויקט, חוסר עמידה בזמני תשלום לחברי צוות התכנון וההתנהלות של מכון ירושלים כאחראי על ניהול הפרויקט. פרופ' לסטר הביע את תקוותו לשיפור מידי של הנושאים הנ"ל.
- א.2. דווח על אפשרויות למקורות מימון נוספים לפרויקט, גופים בעלי עניין והצעדים הדרושים לקידום התהליך ביניהם קול קורא לתכנון נחלים ביוזמת המשרד להגנת הסביבה (באחריות גרי עמל), פנייה לגופים לאומיים ובינלאומיים שונים כדוגמת רשות המים הישראלית והפלסטינאית (באחריות אורן בלונדר ופרופ' לסטר).
- א.3. דווח על הסיור בנושא הביוב והכנת תסקיר ההשפעה על הסביבה שנערך בימים אלה בהנחיית המשרד להגנת הסביבה, העירייה ומבט"י ומטרתו לספק רקע ומידע מקיף למציאת חלופות לפתרון בעיית הביוב. הסיור התקיים ב- 15.05. הוחלט שתוגש המלצה ע"י העירייה לעורכי התסקיר להוסיף לתסקיר בדיקה משפטית של כל החלופות שנבחנות ומוצעות במסגרתו. צוות עורכי התסקיר יוכלו להיעזר ביועצים המשפטיים של תכנית האב.

- 4.א. נדון נושא הביוב כמשאב והמורכבות המשפטית במציאת פתרון הולם לטיהור, לשימוש במים המטוהרים ולמחויבות הבינלאומית לשמירת המים של האגן לטובת האגן (הודגש שהרשות הפלסטינאית עומדת על זכותה לקבלת המים והכרתה בפוטנציאל השימוש בהם).
- 5.א. לאחר דיווח של פרופ' לסטר ואורן בלונדר על פגישות עם בעלי עניין פלסטינים הוחלט שיש להמשיך בפגישות ברור עם נציבי רשות המים הפלסטיני והישראלי (הודגש שקיימת נכונות בצד הפלסטיני להקים מט"ש "בברך הקדרון", בשטח הרשות).
- 6.א. הגב' נעמי צור ואדרי' שלמה אשכול ציינו את חשיבות הפרויקט כחלק מהפרויקטים האסטרטגיים של ירושלים כיום. גב' צור אמרה שיש דילמה בין לתקן עוול סביבתי עם עוול סביבתי נוסף; בהחלט סוגיה קשה. כמו כן הדגישו את הצורך בהצגת התכנית לראש העיר ולגורמים נוספים (ראה סעיף א.7.) ובאירגון יום מרוכז להצגה ודיון בנושאי המים והביוב.
- 7.א. סוכם על הצורך להציג את הפרויקט בפני גופים ממשלתיים ולאומיים לצורך מציאת מימון נוסף וקבלת החלטות בנושאים מרכזיים בעיקר בנושא הביוב. הגורמים שהוזכרו: נשיא המדינה, משרד ראש הממשלה, היועץ המשפטי לממשלה, השר להגנת הסביבה, משרד החוץ, משרד התשתיות הלאומיות, ח"כ חיים אורון, ראש עיריית ירושלים, ואחרים.
- 8.א. פרופ' לסטר הציג את הסיכום בינו לבין יועץ הביוב, אינג' אילן הלבץ: יו"ר ועדת ההיגוי וראשי הצוות יכנסו פורום היגוי מיוחד שיגדיר את מטרות התכנון בנושא הביוב וידון בחלופות המוצעות והדרכים לקידום הפתרון המוצע.

חלק ב': הצגת התקדמות התכנית: חומר רקע, פרוגרמה ראשונית ועקרונות תכנון

- אדרי' אריה רחמימוב ואדרי' ליאורה מירון הציגו את התקדמות הפרויקט כלהלן:
- 1.ב. דו"ח מס' 2 שהוכן לקראת המפגש והופץ במייל ובעותקים לכל חברי ועדת ההיגוי וצוות התכנון. הדו"ח כולל את עיקרי עבודת צוות התכנון – תאור מצב קיים, תכנית עבודה, מסקנות ראשוניות, עקרונות התכנון, מתווה ראשוני של פרוגרמה, תאור הסיורים בשטח ועוד. כמו כן מופיע בדו"ח מכתב שנכתב ע"י ד"ר אמג'ד עלאווי ופרופ' ראובן לסטר על נכונות לשיתוף פעולה וכן נייר עמדה משותף על ניהול נחלים חוצי גבולות.
- 2.ב. סקירה כללית על האגן, פרטים, מטרות התכנית, תהליך התכנון ולו"ז.
- 3.ב. בעלי עניין והמפגש שהתקיים ב- 03.03.10.
- 4.ב. הסיורים של צוות התכנון לכל מרחבי האגן – ראש האגן, המרחב המרכזי והתחתון - סקירת נושאים שנדונו ומסקנות ראשוניות.
- 5.ב. חומר רקע ומפות שהוכנו כדוגמת התפתחות השטח הבנוי, מפות רקע בסיסיות, מפות גיאולוגיות וחתכים, גבולות בינלאומיים ומוניציפליים, שטחי אימונים של צה"ל, שמורות טבע, מפות מפגעים, אתרים ומוקדים מרכזיים, כבישים קיימים ומתוכננים ותחבורה ציבורית, חלוקה לחטיבות נוף ולתאי שטח ועוד.
- 6.ב. תהליך התגבשות שפת התכנון – "מילון הקדרון".
- 7.ב. שלד התכנית – מטריצת ראש האגן, עקרונות קונספטואליים, טיוטת תכנית אסטרטגית לראש האגן ולאגן כולו.

ב.8. סוגיות תכנון מרכזיות (ראה נספח מס' 1)

חלק ג': דיון פתוח בסוגיות תכנון מרכזיות

- חברי צוות התכנון סקרו בקצרה נושאים תכנוניים מרכזיים בעבודתם. להלן כמה מעיקרי הדברים:
- ג.1. פרופ' רובי סייבל – משפט בינלאומי: קיימת בעיה בקבלת החלטות חד צדדיות כדוגמא: הוצאת המים מהאגן (ביוב לצורך הענין יכול להתפרש כמים). יש לטהר את המים תוך חלוקה הוגנת עפ"י נוהלים מקובלים בעולם.
  - ג.2. אדר' ורדית צורנמל – תכנון נוף: תאור ראשוני של חלוקה מוצעת לחטיבות נוף ולתאי שטח, הקונפליקט בין פיתוח תשתיות ובינוי לבין שמירת הנוף.
  - ג.3. מתכנן מוחמד נכאל – תכנון קהילתי: האוכלוסיה הערבית באגן מגוונת ומנסה לשמור על צביונה. קיימת נכונות בצד הפלסטיני לשיתוף פעולה בתנאי שלא ייגרם להם נזק (ממליץ להיפגש עם נציגי אירגון "מהנדסים ללא גבולות" ברשות הפלסטינית - EWB).
  - ג.4. ארכיאולוג אבנר גורן – ארכיאולוגיה, מורשת ותיירות: שמירה על מורשת האגן הינה אחריות היסטורית-ציבורית, האגן האמוני גדול מהאגן הפיסי, הערכיות הגבוהה של השטח - דוגמא ייחודית בעולם, יש ליצור רצף לאורך הקדרון – הזרימה חייבת להיות חופשית ויש לפתח סוגי תיירות שונים, החל מתיירות צליינית, עליה לרגל ועד לתיירות איכות.
  - ג.5. מתכנן וגיאוגרף רם אלמוג – הידרוגיאוגרפיה, אקולוגיה ואיכות סביבה: יש לשמר את המרחב האקולוגי-סביבתי, יש להגיע לפתרון הוגן ונכון בנושא הביוב וסילוק הפסולת המוצקה (דווח על התקדמות פרויקט הניקיון בהנחיית העירייה ובשיתוף המשרד להגנת הסביבה)
  - ג.6. עו"ד דני לבני – מדיניות ומשפט: יש להיפגש עם נציגי משרד הביטחון וצה"ל ולמצוא דרכים לאכיפת "הסכם מצנע".
  - ג.7. אינג' מרק רנדר – תנועה ותחבורה: הנגשת האזור חיונית, יש לזהות קונפליקטים בין כבישים קיימים ומתוכננים לבין עקרונות תכנון, הכביש האמריקאי מהווה פוטנציאל לפיתוח ציר עירוני מרכזי, כביש הטבעת תואם עם הרשות הפלסטינית ומאפשר גישה חיונית לאזורים במזרח העיר, צירי עליה לרגל-צליינות-רכיבה-טיול ודרכי שרות יתואמו עם דרכים קיימות.
  - ג.8. מתכנן וגיאוגרף ישראל קמחי – אוכלוסיה וחברה: אומדן האוכלוסייה נעשה עפ"י בדיקת נתוני הלמ"ס ומחוץ לגבולות ירושלים עפ"י תצ"אות (ספירת בתים). יש לבדוק את קיבולת האגן, בדיקת האגנים הסמוכים והשפעתם על האגן, בדיקת שטחים פתוחים ומוסדות ציבור.

חלק ד': סיכום

- ד.1. ייקבע פורום מקצועי של ועדת ההיגוי וגורמים נוספים להנחיית יועץ הניקוז, אינג' אילן הלבץ בקידום חלופות לפתרון בעיית הביוב – באחריות פרופ' לסטר.
- ד.2. ב- 17.06.10 יתקיים יום עיון לדיון בנושא המים והביוב, אספקטים משפטיים ונושאים תכנוניים מרכזיים בהשתתפות ועדת ההיגוי, נציגי העירייה, נציגים של בעלי העניין וצוות התכנון – באחריות שלמה אשכול ופרופ' לסטר.

- ד.3. פרופ' לסטר יקדם את הקשר עם נציגי שגרירויות, קונסוליות ומוסדות דת להשגת שיתוף פעולה לקידום הפרויקט.
- ד.4. העירייה מכינה בימים אלו תכנית חומש למערך ההיסעים של ירושלים – יש לבדוק את התאום המתבקש עם תכנית האב – באחריות אינג' מרק רנדר.
- ד.5. יש לקדם את תכנית הניקיון לפסולת מוצקה והסדרת המפגעים בשיתוף עיריית ירושלים והמשרד להגנת הסביבה ובתאום עם צוות התכנית – באחריות גיל רייכמן, פרופ' לסטר ורם אלמוג.
- ד.6. יש לקדם את הצגת התכנית בהקדם האפשרי לכל הגופים שדובר עליהם בחלק הראשון של הדין ובראש ובראשונה לנשיא המדינה ולראש העיר – אחריות לתיאום: מכון ירושלים
- ד.7. גרי עמל, מנכ"ל רשות ניקוז:
- התקציב הקיים ל- 2010 עומד על סכום של 1.2 מ' ש"ח ולהערכתו ניתן יהיה להקצות סכום נוסף של – 1.2 מלש"ח כמובן בכפוף לאישור דירקטוריון רשות הניקוז. ייעשה מאמץ לאגום את שאר הכסף ממקורות אחרים כדוגמת קול קורא של המשרד להגנת הסביבה
  - ממליץ "למתוח" את התשלומים לצוות התכנון עד אמצע שנת 2011 מבלי לשנות את לוח הפרויקט – התקבל על דעת כל המשתתפים בישיבה.
  - ידאג לצרוף יועץ ניקוז לצוות התכנון
  - ממליץ לנסח "אמנת התכנון" של אגן הקדרון בתרגום לאנגלית ולערבית (באחריות ליאורה)
- ד.8. מפגש מס' 3 של ועדת ההיגוי יתקיים ב- 10.07.04.
- ד.9. פרופ' לסטר וחברים נוספים של ועדת ההיגוי שיבחו את העבודה המקצועית והמקיפה של צוות התכנון והעמידה בלוח הזמנים שהוצע לפרויקט, למרות קשיי תקציב.

נספח מס' 1: סוגיות תכנון מרכזיות

1. 3 תרחישים: דו קיום, שיתוף פעולה, שותפות
2. מים בנחל - בעד ונגד
3. פתרונות ביוב - באגן או אל מחוץ לאגן
4. שמירה על בריאות הציבור ואיכות הסביבה
5. פיתוח מערך תיירות ועליה לרגל - לאומי ובינלאומי
6. שמירה על משאבים לדורות הבאים ורווחת הקהילה
7. רמת רווחה מירבית ומתן שירותים חיוניים כולל שרותי חינוך, פנאי ונופש
8. פיתוח תשתיות ושמירה על איכות הסביבה
9. תכנית יישום בת קיימא רב שנתית
10. זיהוי ותימרוץ בעלי עניין ופיתוח מיזמים כלכליים
11. שיתוף הציבור באגן – שקיפות בתכנון
12. שיתוף פעולה עם הרשות הפלסטינית

רשמה: ליאורה מירון תפוצה: משתתפים, חברי ועדת ההיגוי וצוות התכנון